

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

7 Vtrùm aliquo euentu liceat interficere innocentem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

DUBITATIO VII.

Utrum aliquo euentu liceat interficere innocentem.

D. Thomas art. 6.

V. G. Si tyrannus persequeretur innocentem, ut olim Constantius Athanasium, & minaretur urbi excidium nisi illum interimat.

36 **R**espondeo & Dico Primò, Non posse interfici. Probat, Exodi 23. *Insonem & iustum non occides; quia auersor impium.* est ergo impietas hoc facere. ratio est; quia cum nullus hominum habeat dominium vitæ alterius, nemo potest eam tollere, nisi vel ad necessariam defensionem, vel ad criminum punitionem. Vnde D. Augustinus lib. 1. de ciuitate cap. 17. & 19. docet, grauius esse peccatum occidere innocentem, quam peccatorem.

*Obiectio-
nes.*

Dices Primò, Respublica potest exponere vitam suorum ciuium, ob communem salutem; ergo etiam potest vitam alicui eripere, quando id necessarium est ad commune bonum. Secundò, Potest quis ad obtinendam victoriam dirigere tormentum in locum, vbi videt multos innocentes: quod nihil est aliud, quam eos occidere. Tertio, Viri Samariæ occiderunt 70. filios Achab timore belli quod Iehu illis minabatur, vt patet 4. Regum cap. 10. & factum illud Deo placuit; ergo ob commune bonum licet interficere innocentes.

37 *Quo modo
possit expo-
nere vitam
subdito-
rum.*

Ad primum Respondeo, Rempub. posse suorum ciuium vitam exponere imperando iustam defensionem, necessariam ad patriæ salutem, ad quam defensionem Iure naturæ obligantur: quod longè aliud est, quam ipsam vitam directè eripere, seu inferre mortem. eripere enim vitam innocentium, nihil per se confert ad auertendam Reipub. calamitatem; sed solum ex malitia tyranni. Itaque cum per se malum sit, non sit licitum ex eo, quòd referatur ad talem finem, alioquin licitum esset Sacramenta profanare, & hæreticas cærimonias inducere, si tyrannus id præciperet, excidium interminans.

*Dirigere
tormenta
ad, vbi in-
nocentes.*

Ad secundum, Hoc non est directè & ex intentione occidere innocentes, sed præter intentionem; intendit enim demoliri turrim, quod licitè potest ad obtinendam urbem. Neque tenetur abstinere, quòd hostes ibidem pueros & turbam imbellem collocent; (alioquin numquam victoria posset obtineri) sed cæpta profequi potest, quatenus ad victoriam necesse, etiam si inde sequatur illorum interitus. Si tamen illi essent in castris obsidentium, non possent interfici, vt ciuitas cogatur ad deditionem.

Ad tertium, Valdè verisimile est, Iehu indicasse ipsis, voluntatem Domini esse, vt progeniem Achab deleteret; alioquin peccasset inducendo eos ad peccatum. fuisse autem Dei voluntatem, qui vitæ necisque in omnes potestatem habet, patet 2. Paralip. c. 22. vbi dicitur, Deum vnxisse Iehu, vt deleteret domum Achab.

38 *Potest il-
lum tra-
dere.*

Dico Secundò, Potest tamen Respub. cogere innocentem vt tyrannum accedat, &, si ire nolit, potest illum tyranno tradere. Ita docet Lopez 1. p. cap. 6. Instruct. & Adrianus, quem ibidem citat,

& Petrus Nauar. lib. 2. cap. 3. num. 120. quamuis Sotus lib. 5. q. 1. a. 7. & quidam alij negent. Probat, Primò; quia ille innocens tunc ex charitate & pietate in patriam & ex Iustitia legali tenetur egressi, & se morti exponere, si certum sit calamitatem communem auersum iri: ergo etiam ad hoc potest cogi.

Respondet Sotus, eum non teneri ex Iustitia particulari, ac proinde non posse cogi. Sed in hoc fallitur; nam ad multa cogi possumus per Magistratum, ad quæ ex iustitia non obligamur: vt ad dandam eleëmofynam in magna fame, ad vendendum frumentum, ad vitandos sumptus immodicos in vestes & conuiuia; ad vitandam ebrietatē, fornicationē, incestum, sodomiam, blasphemiam, certos ludos, & similia; ad quæ tamen ex iustitia non obligamur. ergo similiter poterit iste innocens cogi, vt tyrannum accedat, etiam si certissimè sit interficiendus: sicut cogi potest vt stationem suam tempore frumentum, etiam si confiter esse interficiendum. quòd si noller ire, iam verè non esset innocens: vnde posset à Reipubl. tyranno tradi, similiter si timeretur fuga elaplurus cum pernicie Reipubl.

Secundò, Si Principe in extrema necessitate constituto, non suppeteret nisi vnus panis hominis priuati, posset ille cogi ad cedendum eo Principi, & etiam vi spoliari, etiam si esset moriturus fame: ergo etiam potest cogi vt accedat tyrannum, quando id necessarium est ad salutem Reipubl. Consequentia patet; quia qui aufert illi panem, non minis videtur ad mortem cooperari, quam qui cogit adire tyrannum, vel qui alium tradit.

Tertio, Si in hoc esset aliqua iniuria, id proueniret ex eo, quòd iste tradatur inuitus. atqui hoc non obstat: quia panis etiam aufertur ab inuito; & tamen non fit ei iniuria, eò quòd ex charitate obligetur illum sponte dare: ergo cum hîc sit obligatio sponte accedendi ad tyrannum; si cogatur, non fiet iniuria. potest enim legitimus Superior cogere ad ea, ad quæ Iure naturali obstringimur.

Dices Primò, Tradere innocentem tyranno in hoc casu, est ipsi cooperari ad necem innocentis: atqui hoc est illicitum. ergo, &c. Antecedens probatur, quia si satellites ipsius caperent & traderent illum, verè cooperarentur; ergo similiter si Respub. id faceret.

Secundò, Si tyrannus in hoc casu peteret sibi tradi virginem ad violandum, non posset Respub. illam inuitam tradere: similiter si peteret codices sacros ad comburendum, vel Sacramenta ad temerandum: ergo nec innocens poterit tradi, qui ad mortem queritur.

Ad primum Respondeo, negando id esse propriè cooperari ad necem. Ad probationem; Est dispar ratio inter satellites tyranni & Reipubl. nam illi nullam auctoritatem habent in innocentem; vnde inferunt ei iniuriam. Respub. verò habet auctoritatem; est enim Iure naturæ Superior singulorum: vnde potest cogere ad id, ad quod ille Iure naturæ erat obstrictus; vitur enim Iure suo.

Ad secundum, Nego consequentiam: est enim ratio dissimilis. virgo enim ob periculum animæ non tenetur ire; vnde nec Respub. potest eam cogere vel tradere. potest tamen vrbe excludere, & non tueri: non enim cum tanto suo damno tenetur illam protegere, vel apud se retinere.

Quòd

Codices
sacri.

Quod ad codices sacros & Sacramenta attinet, dici potest esse disparem rationem; quia neque in rebus ipsis est obligatio ut tradi debeant; neque Deus tenetur sustinere illam iniuriam, ut homines non occidantur. Accedit, quod in huiusmodi tradendis ad imperium tyranni, ferè semper sit periculum scandali publici; videtur enim proditio quædam rerum sacrarum. vnde Veteres illud semper pro magno crimine habuerunt; ut patet ex D. Augustino epistola 64. & 71. & Hæresi 69.

DUBITATIO VIII.

*Utrum liceat alterum occidere in vitæ
sue defensionem.*

D. Thomas art. 7.

41 **R**espondet D. Thomas, licere, quando id necesse, modò tamen non intendatur mors inualoris.

Notandum est, Augustinum de Ancona tractat. de potestate Ecclesiæ quæst. 52. artic. 3. docuisse, occidere inualorem non esse licitum, sed solum permissum. Idem videtur sensisse Gerson tract. de Eucharistia. Ratio eorum est; quia tenemur potius corporalem mortem oppetere, quam ut proximum in æternam damnationem præcipitemus. Sed contraria sententia est communis; pro qua

Dico Primò, Fas esse occidere iniultum inualorem, ob defensionem vitæ suæ, & integritatis membrorum, cum moderamine inculpatae tutelæ. Ita D. Thomas hoc loco, & Victoria relect. de homicidio nu. 17. Gomez. tom. 3. cap. 3. num. 22. & sequent. Couar. relect. in Clement. Si furiosus. 3. p. §. unico num. 6. Sotus lib. 5. de Iustitia q. 1. art. 3. & alij. Probatur Primò, Quia Exodi 22. dicitur, eum, qui furem nocturnum occiderit, non esse reum homicidij; nempe quia discerni nequit, an venerit animo occidendi, an furandi tantum, ut D. Augustin. quæst. 84. in Exodum exponit. Secundò, Quia vim vi repellere, leges omniaque fura permittunt, ut ait Alexander III. cap. Si verò. 1. de sententia excommunicationis. & Innocent. III. cap. Significasti. 2. de homicidio. Quare etiam Clericis & Monachis hoc concessum, sicut & laicis: idque contra quoscumque, etiam contra Superiores; ut monacho contra Abbatem, filio contra parentem, seruo contra dominum, vasallo contra Principem: & in quocumque officio sit quis occupatus; ut si celebret & inuadatur, potest se tueri, & occidere inualorem, si necesse sit, & postea Sacrum continuare; ut docet D. Anton. 3. p. tit. 4. cap. 3. §. 1. Silvester verbo Bellum 2. §. 7. & 5. & alij.

42 Vnde quod Sotus ait, si inualor sit Princeps vel persona admodum vilis Reipubl. ego verò parum vilis, teneri me perpeti mortem; tantum verum est eo euentu, quo ex interitu alterius, sequeretur magnum Reipub. damnum; ut, bella ciuilia ob successione, &c. Idem Ius suo modo locum habet in bestiis. Si enim bos tuus inuasus à boue alterius, occidat inuadentem, non teneris dedere eum noxæ, domino bouis occisi; ut colligitur ex L. 1. §. Cum arietes. 7. Si quadrupes pauper. fecisse dicatur. Eodem Iure furiosi & amentes occidi possunt quando inuadunt, si aliter elabi nequeas.

43 Dixi, cum moderamine inculpatae tutelæ, (sic enim loquitur Alexand. III. supra) id est, cum ea mode-

ratione, sine qua iniuria depelli non potest: quia in defensione non potes vi maiori vi, quam sit necesse ad iniuriam arcendam: alioqui non est defensio, sed vltio. vnde teneberis ad restitutionem. Itaque eum, qui percussit, & iam fugit, vel certè destitit, & amplius non meruitur, non potes occidere vel repercutere; (nisi fortè interdum ad defensionem honoris; de quo infra) quia illa repercutio non est necessaria ad vitam tuendam ab iniuria, ut quæ iam illata sit. si tamen paret se percussor ad feriendum secundo, vel putetur aliter non destiturus, potest statim repercuti: si alioquin vis eius declinari nequeat.

Ut autem melius intelligatur, quo modo quisque vitam suam tueri possit, & in quibus periculis, Notandum est, vitam multis modis impeti posse & inuadi.

Primò, Si reipsa me ferias armis. De hoc nullum est dubium.

Secundò, Si accedas ad feriendum, nec possim euadere, nisi vel fugiam, vel te præueniam. Et quidem si possim absque periculo vel ignominia declinare vel fugere, teneor ex charitate, ut graue damnum in me vel in proximo caueam. Vnde Religiosi & Ecclesiastici tenentur fugere; quia id illis non probro, sed laudi datur: non enim illorum laus est in armis & audacia, sed in pietate & humilitate. Si tamen nolint fugere, non peccabunt contra iustitiam, etiam si inualorem occidant, iusta moderatione seruata, ut docet Iulius Clarus de homicidio num. 32. addens hanc esse communem sententiam; incurrunt tamen irregularitatem. Si absque periculo, vel nota ignominia non possim fugere, possum te præuenire: non enim teneor expectare donec percussus sit. Ita Couar. Sotus, Gom. & alij, estque communis sententia DD. teste Iulio Claro num. 33.

Tertiò, Si nondum accedis, tamen instructus es ad inuadendum, nec possum euadere nisi præueniam: tunc enim possum præuenire, ut ijdem Doctores docent, & Nauar. c. 15. n. 3. vbi ponit exemplum de marito, qui pugionem condidit sub cervicali ut vxorem interficiat; quem vxor id certò sciens, si aliud remedium non superest, potest præuertere. Ratio est; quia etsi nondum actu inuadat, parat tamen inuadere, & ita illam tenet conclusam & obfessam, ut aliter euadere nequeat. Idem docet Cordub. lib. 1. q. 38. de eo, qui alteri parauit venenum; posse enim illud industria conuerti in auctorem, si alia ratio euadendi non super sit.

Quartò, Si per famulum vel sicarium me statueris occidere, nec alia sit spes euadendi. Hoc etiam casu videtur licitum præuenire, si periculum sit præsens: ut, si actu mandes vel suadeas. videtur enim eadè ratio, qua in tertio. parum enim refert, an per te, an per alium inuadas & coneris interficere. quòd si periculum adhuc esset longinquum, ut si coniuraueris in meam necem, iamque cum sicariis egeris, ut opportunitatem quarant exequendi; maior est difficultas. Sed videtur eadem ratio, si nulla alia super sit via euadendi; quia ita vitæ meæ insidiatur, ut alia ratione non possim elabi. non enim teneor perpetuò me intra domum concludere, vel in exteris regiones concedere. esset tamen insidiator ille aliquoties antè monendus ut desisteret. Ita docet Basius q. 64. a. 7. dubit. 4. & quidam alij recentiores.

Mihi tamen hic modus in praxi non probatur,

Defensio
inculpata
qua.44
Accedens
ad occiden-
dum.45
Instructus
armis.46
Per sca-
rium inua-
dens.Defensio
sua contra
quemuis
concessa.